

як: вміти знаходити спільну мову з дітьми та молоддю різного віку; вміти передбачати появу конфліктних ситуацій, запобігати їх розвитку; вміти здійснювати комунікативну атаку та само презентацію, активізувати процес спілкування під час творчої взаємодії.

Провідною темою четвертого модулю виступає тема 14: „Технології формування та розвитку творчої особистості”. Одним з пріоритетних завдань соціально-педагогічної роботи сьогодні є завдання виховання дітей та молоді з високим творчим потенціалом. Даючи аналіз програм та проектів, спрямованих на виявлення, діагностику та селекцію обдарованих вихованців ми, безумовно, робимо наголос на те, що виховати творчу особистість може лише педагог з високим рівнем сформованості творчих здібностей, який вміє демонструвати свої таланти і залучати до творчості інших.

Зміст професійної підготовки соціального педагога ми розглядали через змістове наповнення базових предметів соціально-педагогічного циклу в контексті особистісного розвитку студентів, на детальних прикладах з курсу лекцій до предмету „Технології соціально-педагогічної роботи”. Проте ми усвідомлюємо, що для того, щоб запустити в дію механізми особистісного розвитку майбутнього фахівця недостатньо лише розкрити змістові складові його професійної діяльності. Реалізація цього завдання відбувається в організаційних формах навчально-виховного процесу, засобами доцільного та влучного застосування методів особистісного розвитку студентів. Тому характеристика форм та методів особистісного розвитку студентів – майбутніх соціальних педагогів стане предметом нашої подальшої дослідницької діяльності.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129 с.
2. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. – К.: Просвіта, 1997. – 307 с.
3. Кобыляцкий И.И. Основы педагогики высшей школы. – Киев-Одесса, 1978. – 286 с.
4. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
5. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навч. посіб. – К.:НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. – 337 с.
6. Соціальна педагогіка: Навчально-методичний комплекс. Авт. колектив /За ред. А.Й. Капської. –Том I. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 302 с.
7. Соціальна педагогіка: Навчально-методичний комплекс. Авт. колектив /За ред. А.Й. Капської. –Том II. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 338 с.

УДК 37.048.4

В.В. Васильєв

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ПОТЕНЦІЙНОГО КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Анотація. У статті розкривається сутність професійної орієнтації, обґрунтовується необхідність формування потенційного кадрового резерву працівників системи соціального захисту населення.

Ключові слова: система соціального захисту населення, професійна орієнтація.

Анотація. В статье раскрывается сущность профессиональной ориентации, обосновывается необходимость формирования потенциального кадрового резерва

работников системы социальной защиты населения.

Ключевые слова: *система социальной защиты населения, профессиональная ориентация.*

Annotation. *The essence of professional orientation and question of necessity to create personal potential reserve of the social workers is given in the article.*

Key words: *the social care system, professional orientation.*

Передумовою успішної діяльності молодих спеціалістів у системі соціального захисту є здібності до праці, вміння та бажання працювати. Формування цих складових – результат всієї багатопланової діяльності з виховання та навчання молоді у суспільстві. Безперечно проблема комплексного вдосконалення підготовки до праці виходить далеко за межі можливостей державних установ та організацій. Вивчення досвіду свідчить, що такі установи та організації можуть активно сприяти загальноосвітнім та вищим навчальним закладам у її вирішенні. Більш сприятливі умови для якісної комплектації та стабілізації кадрів у тих установах та організаціях, де роботу з потенційним резервом спеціалістів починають задовго до того, як студенти переступають поріг державного закладу.

Випробуваною формою цілеспрямованого впливу на потенційний кадровий резерв, зокрема, сприяння середнім навчальним закладам в організації професійної орієнтації. Розуміння проблеми професійної орієнтації базується на концепції професійного розвитку і визначає профорієнтацію як систему засобів з активізації професійного самовизначення особистості. Сучасний підхід до професійної орієнтації передбачає, що людина є суб'єктом вибору і побудови життєвої й професійної кар'єри.

Виникнення професійної орієнтації пов'язують з появою першого такого кабінету у 1903 р. у місті Страсбурзі (Франція). Через деякий час аналогічні осередки сприяння професійному самовизначенню молоді створюються у багатьох великих індустріальних центрах США, Великобританії, Франції.

У місті Бостоні (США) у 1908 році професор Гарвардського університету Ф. Парсонс заснував „Бюро орієнтації” з метою допомоги школярам у визначенні їх життєвого шляху. Діяльність цього бюро прийнято вважати початком профорієнтаційного руху.

Робота цих перших профорієнтаційних служб ґрунтувалася на відомій „трюхфакторній моделі” Ф. Парсонса, коли у претендента на ті чи інші види діяльності виявляли здібності і психологічні якості, співвідносили їх з вимогами професій, та вже на підставі цього видавали рекомендацію про придатність чи непридатність людини до даної професії [1, с. 214].

Принципово новим на початку ХХ століття (у час створення перших лабораторій профорієнтації) було те, що проблема вибору професії виникла у значній кількості людей, які стали мігрувати до міст у пошуках роботи. Це було пов'язано з бурхливим зростанням промислового виробництва в ряді країн. При цьому дана проблема виникла не тільки у людей, котрим була потрібна робота, але й у самих роботодавців, перед якими реально виник ринок робочої сили, тобто можливість вибирати найбільш придатних. Таким чином, склалася необхідність у розвитку спеціальних профорієнтаційних служб, які обслуговували б людей і відповідали потребам як претендентів на нові робочі місця, так і підприємців, які пропонують ці місця, і що важливо, готових оплачувати профорієнтаційні послуги [6, с. 68].

Професійна орієнтація, після другої світової війни стає важливою складовою національної політики освіти та зайнятості в усіх розвинутих індустріальних країнах.

„Професійна орієнтація за своєю сутністю є не чим іншим як системою підготовки особистості до вільного і свідомого професійного самовизначення” [1, с. 95]. На величезне суспільне значення створення умов для свідомого професійного самовизначення молоді далекоглядні вчені-суспільствознавці звертали увагу ще на ранніх етапах формування

сучасно індустріальної цивілізації. Ось що, наприклад, що писав з цього приводу Анрі Сен-Сімон: „Оскільки різні посади та професії у суспільстві майбутнього будуть розподілятися згідно здібностей, то вони в результаті будуть виконуватися з більш високим ступенем досконалості. Уже з одного цього в усіх галузях людської діяльності прогрес буде відбуватись із значно більшою швидкістю, ніж у будь-яку епоху минулого. Поділ праці з повним правом вважають однією з головних причин успіхів цивілізації, але ясно, що всі плоди він принесе тільки тоді, коли в його основу будуть покладені відмінності у здібностях трудящих... Праця за здібностями дає нову дуже велику гарантію морального порядку... джерелом майже всіх невдач були невдалі покликання, насильство над схильностями, нав'язані професії, незадоволеність та злобні пристрасті, що звідси випливають” [4, с.388 – 389].

Тільки у першій половині ХХ століття, коли сучасна індустріальна цивілізація досягла своєї зрілості, проблема створення умов для свідомого вибору кожною людиною такого виду професійної діяльності, який найбільш повно відповідає індивідуальним здібностям та талантам переходить із сфери мрій та бажань у практичну площину.

Із створенням бюро з профконсультації у 1927 р. при Ленінградській біржі праці пов'язують зародження профорієнтації в СРСР. Цього ж року таке бюро було створено в Катеринославі. У Радянському Союзі цей період відзначився розквітом профорієнтації, якою займаються не тільки профконсультанти, але і педологи в школах. Період Непу (20 рр. ХХ століття) в СРСР у цілому можна назвати досить демократичним, свідченням чого був бурхливий розвиток не тільки виробництва, але й освіти, охорони здоров'я, науки, в тому числі гуманітарних напрямків. Іншими словами, реальна свобода для багатьох людей дійсно сприяла розвитку профорієнтації [7, с. 11].

Наступний період (30 рр. ХХ століття) пов'язаний з сумно відомою Постановою ВКП(б) „Про педологічні перекирчування в системі „Наркомпроса” від 4 липня 1936 року. Характерно, що в чималому ступені ця Постанова була спрямована саме проти профорієнтації у педологічному варіанті, а вже потім проти інших гуманітарних напрямків. Зрозуміло, що 30-50-і рр. були для СРСР не самими демократичними, свобода вибору в цей період скоріше проголошувалася, ніж мала місце в реальності.

Період з кінця 50-х до середини 60-х рр. (так звана „відлига”) характеризується деякими свободами, саме в цей час як би заново відроджуються професійна орієнтація. Але вже з кінця 60-х до середини 80-х рр. у країні знову стали підсилюватися тоталітарно-бюрократичні тенденції, що відразу ж відбилося на розвитку профорієнтації. Правда, у цей період профорієнтацію не забороняли. Так у 1970 р. в Ленінграді відкрилося Бюро індивідуальної психолого-педагогічної профконсультації. Обмежували профорієнтацію певними рамками, обумовленими доцільністю зміцнення оборони, розвитку народного господарства, „потребами суспільства”, але дуже часто не потребами самих людей. Із середини 80-х рр. в СРСР почалася так звана перебудова, коли знову з'явилися надії на демократизацію суспільного життя, дійсно, свободи стало набагато більше. Саме в ці роки (напередодні перебудови, у 1984 р.) з'явилася відома Постанова „Про реформу загальноосвітньої й професійної школи”, що дала значний імпульс для розвитку професійної орієнтації. Основний акцент при цьому був зроблений на шкільній профорієнтації. Перші центри профорієнтації в Україні з'явилися у Києві, Дніпропетровську, Львові. Пізніше в СРСР було відкрито близько 60 регіональних Центрів професійної орієнтації молоді. У багатьох школах з'явилися кабінети профорієнтації (хоча якість самої профорієнтаційної роботи в ті роки далеко не завжди відповідала масштабам). Почалася активна підготовка профконсультантів. Були зроблені спроби перейти від чисто профдіагностичної до розвиваючої допомоги підліткам, що самовизначаються.

Підприємства, установи надавали допомогу в організації роботи шкільних кабінетів профорієнтації: виготовляли фотоальбоми, плакати, макети, моделі (в тому числі діючі) агрегатів, зразки продукції та послуг, які вироблялися чи надавалися.

Фахівці допомагали вчителям-предметникам органічно ввести елементи профорієнтації у змісті шкільних предметів. Працівники відповідних служб готували спеціальні розробки з ілюстраціями окремих тем шкільних курсів фізики, хімії, біології, суспільствознавства тощо, конкретними прикладами техніко-технологічних та соціально-економічних процесів. [2, с.132].

При всій важливості „опредмеченої” інформації – посібників, стендів, діаграм, макетів, моделей, – особливе значення мали зустрічі учнів з працівниками підприємств, установ, організацій регіону. Живе спілкування відкривало великі можливості для ефективного впливу на професійні орієнтації учнів, особливо, якщо продумано підбиралися профінформатори. Фахівці відкривали школярам вікно у світ професій, вміли показати неповторність, значення професії, її можливості для творчого самоствердження.

Розпад Радянського Союзу й зміна політики України на початку 90-х років призвели до того, що проблема профорієнтації молоді стала ігноруватися більшістю державних чиновників освіти. У зв'язку з переходом на ринкову економіку держава відмовилася від планування і гарантій у сфері освіти щодо працевлаштування своїх громадян, поширилося безробіття, була створена державна служба зайнятості. Увага уряду зосередилася на сприянні працевлаштуванню. Виникла гостра потреба в професійному перенавчанні, профорієнтації, психологічній підтримці дорослих людей, котрі втратили роботу і не змогли знайти собі нове робоче місце за наявною спеціальністю. Бюджетне фінансування центрів профорієнтації було зведено до мінімуму.

Керівники профорієнтаційних центрів стали укладати договори з регіональними службами зайнятості з надання профорієнтаційних послуг безробітним громадянам. Безробітних почали тестувати для оцінки профпридатності при визначенні напрямку на перенавчання за рахунок служби зайнятості, вчити методам ефективного пошуку роботи і працевлаштуванню за допомогою спеціальних тренінгових програм. Більшість найбільш кваліфікованих психологів з центрів профорієнтації стали обслуговувати безробітних з служби зайнятості, підбирати персонал за замовленнями роботодавців, іти на роботу в інші організації, у тому числі в ту ж службу зайнятості, у комерційні фірми – словом, заробляти гроші.

Сьогодні в Україні різні підходи до змісту та складових елементів професійної орієнтації. Перший підхід, який закріплений у діючих нормативних документах [3, с.32], не обмежуючись формуванням певних професійних орієнтацій молоді, включає в цей процес кінцевий етап реалізації цих орієнтацій.

Суб'єктами професійного самовизначення є самі школярі та їх батьки. Усі інші суб'єкти профорієнтаційного процесу допомагають учням самим свідомо зробити найбільш правильний перспективний професійний вибір. „Система профорієнтаційної роботи з учнями старших класів передбачає організацію активно пізнавальної діяльності школярів у галузі професіографічного аналізу різних професій. Вони вчать розглядати професію не за випадковими поверховими ознаками, а за тими їх сутнісними елементами, які мають відношення до психологічної сфери особистості” [3, с. 21].

Сьогоднішньому школяреві достатньо важко одержати грамотну і професійну консультацію чи пройти курс занять, котрі допомогли б йому вибрати свій професійний шлях. Звичайно, у деяких районних центрах зайнятості працюють профконсультанти, які теж можуть допомогти, хоча їм це зробити складніше через значну кількість безробітних. Зустрічаються психологи, що працюють у комерційних фірмах, що не відмовляються провести тестування, консультацію чи тренінг за певну суму. Дуже корисним є інтернет-сайт „Профорієнтація. Освіта. Зайнятість”. Цей сайт і у російськомовному, і українськомовному варіанті містить опис сотень професій, надає можливість автоматизованого психологічного профорієнтаційного тестування.

Без сумніву відбувається теоретичний і методичний прогрес у розвитку профорієнтації. На практиці, на жаль, приходиться визнати, що для мільйонів людей якісні профорієнтаційні послуги залишаються недоступними, особливо в сільській

місцевості. Парадокс у тому, що потрібно стати безробітним, аби одержати профорієнтаційну допомогу.

Як показують результати опитування учнів, рівень інформованості про послуги з профорієнтації, які надаються в районних центрах зайнятості, досить низький. Тобто 58% учнів не знають про ці послуги, але 33% готові звернутися за допомогою з профорієнтації саме в центр зайнятості. Якщо ж порівнювати роботу шкільного профконсультанта і профконсультанта в службі зайнятості, то варто визнати, що у школі набагато більше можливостей для систематичної, глибокої профорієнтаційної роботи з учнями, тоді як у службі зайнятості складні проблеми самовизначення доводиться вирішувати поспіхом, часто в дуже прагматичному режимі. Крім того, сам характер роботи у школі вимагає більш високої кваліфікації. Цікаво, що в США, наприклад, для профконсультаційної роботи в школі потрібно мати ступінь магістра, тоді як для служб зайнятості вимоги частіше нижчі (від сертифіката про закінчення школи до ступеня бакалавра й спеціалізації з консультування, рідше – ступінь магістра, в залежності від законів у тих чи інших штатах) [8, с. 71].

Ми вважаємо, що саме ті психологи та соціальні педагоги, що знаходяться поруч з школярами, можуть надати найбільш ефективну допомогу у виборі професії й підготовки до майбутньої професійної освіти, подальшої трудової діяльності. Крім того, вони можуть допомагати в профорієнтації не тільки тим, хто до них звернувся, але і тим, хто її потребує.

В освітніх установах у психологів та соціальних педагогів і без профорієнтації досить багато турбот і обов'язків, пов'язаних з поточними шкільними справами. І далеко не завжди вони можуть приділяти час профконсультаціям і заняттям з вибору професії, так як здебільшого, мають лише формальні обов'язки щодо профорієнтації. Практично від них це не вимагається, взагалі ніхто в системі освіти за профорієнтацію не відповідає. Звичайно, деякі шкільні психологи та соціальні педагоги все-таки проводять профорієнтаційні консультації і заняття, але це робиться або за їх власною ініціативою, або з ініціативи адміністрації окремих освітніх установ. Тобто профорієнтація в школах тримається винятково на ентузіазмі деяких психологів, соціальних педагогів, завучів і директорів. У більшості випадків психологи та соціальні педагоги не забезпечені необхідними засобами, методиками й інформаційними матеріалами, які потрібні для повноцінної профорієнтації. Адже для гарного профорієнтаційного курсу потрібні комп'ютери, спеціальні програми, інтернет, психологічні тести, професіограми, довідники навчальних закладів, інформація про робочі місця, література, відеофільми. Не існує також і сучасних програм проведення подібних занять з школярами, особливо практичних профорієнтаційних програм з елементами тренінгу.

У результаті практично мало хто готує молодь до ефективної поведінки в умовах сучасного ринку праці, яка відзначається твердою конкуренцією, коли для досягнення професійного успіху людині необхідно повною мірою реалізувати наявні в неї здібності. Підтвердженням цьому є те, що 38% респондентів відзначили, що профорієнтаційна робота практично не проводилась під час навчання у школі. Так, 46% опитаних відзначили, що найбільших зусиль у проведенні профорієнтаційної роботи під час навчання в школі доклали класні керівники, бо саме вони найчастіше спілкуються у позаурочний час з учнями в школі і знають їх уподобання, схильності, здібності.

Тільки 13% респондентів відзначили роботу шкільного психолога, соціального педагога. Найменш ефективною, за оцінками респондентів, була діяльність вчителів з інших предметів. На думку 53% учнів передумовою свідомого вибору майбутньої професії повинно бути невтручання батьків у процес вибору професії. Як уже відзначалось, батьки мають безпосередній вплив на особистість. Іноді це проявляється у нав'язуванні вибору майбутнього навчального закладу, професії і т. п. У прагненні до незалежності, самостійності від батьків, частина молоді вважає, що вибір майбутньої професії є прерогативою лише їх самих, ніхто не повинен втручатися в цей процес.

Сучасний шкільний спецкурс повинен знайомити учнів зі світом професій, сприяти усвідомленому вибору професії. Таким чином учні для розширення світогляду до професій готові прикласти зусилля для пізнання, своїх можливостей, здібностей, схильностей. Також профорієнтації повинно сприяти, на думку 23% респондентів, виступи перед учнями людей, які досягли успіху у своїй професійній діяльності, більш тісна співпраця середніх шкіл з вищими навчальними закладами.

Але для того, щоб вчителі могли більш ефективно допомагати учням та їх батькам у професійному самовизначенні вони самі потребують суттєвої допомоги з боку установ та організацій. Форми такої допомоги надзвичайно різноманітні.

У 80-ті роки на підприємствах, організаціях були створені кабінети профорієнтації, які виконували роль методичних центрів з організації профорієнтаційної роботи серед школярів району, міста. У кожному з них був широкий набір інформаційно-довідкових матеріалів про зміст, організацію та умови праці на основних робочих місцях, про перспективні потреби в кадрах, про організацію професійного навчання. Організатори профорієнтації турбувалися про те, щоб відвідування таких кабінетів залишало емоційний слід у свідомості учнів.

Сьогодні професійне навчання чомусь виноситься за межі професійної орієнтації. Якщо ж його включити до профорієнтації, що було б логічним, тоді цей процес співпадає з тим, який визначається поняттями професіоналізації або професійної адаптації у широкому значенні. На наш погляд, професійна орієнтація, як це впливає із змісту самого терміну, повинна обмежуватися тільки формуванням відповідних професійних орієнтацій молоді, як важливої складової частини більш широких процесів професіоналізації або професійної адаптації у широкому значенні. Тому ми згодні з думкою одного з провідних українських спеціалістів у цій галузі, професора Б.О. Федоришина про те, що до структури професійної орієнтації належать системи професійної інформації, професійної консультації і професійного добору. А от систему професійного відбору та виробничої адаптації недоцільно включати до неї [11, с. 96]. Метою всіх засобів профорієнтації є виховання покликання до професії. При цьому необхідно, щоб особа виявляла активність та інтерес до свого покликання. Це така властивість особи, „до структури якої входять як інтерес до певної діяльності та бажання її виконувати, так і обґрунтована самооцінка здібностей до неї. У ній виявляється співвідношення здібностей особи з їх потребами та рівнем прагнень” [11, с.169].

Професійна інформація – це „планомірний процес ознайомлення учнів з основними професіями та спеціальностями, з їх функціями, змістом, умовами, організацією, режимом і оплатою праці, правовими основами працевлаштування, перспективами змін у змісті праці та у структурі професійних потреб. Крім того, до профінформації включаються відомості про вимоги професій і до фізичних даних робітників, стану здоров'я тощо [7, с. 22].

Інформація про професії надходить до школярів з різних джерел: від батьків та родичів, друзів та знайомих, засобів масової інформації, професіографічної літератури, вчителів-предметників.

Ефективність профінформаційної роботи значно підвищує вміле та гнучке використання таких її форм, як сприяють самостійній пізнавальній діяльності учнів. З цією метою використовувалися вікторини та конкурси учнів на краще знання професій. До складу журі входили як знань працівники, так і молоді спеціалісти.

Наше дослідження свідчить про те, що вплив різних профорієнтаційних заходів на юнаків та дівчат тим сильніше і глибше, чим повніше у змісті цих заходів відбивається життя та праця молодих спеціалістів.

Певне значення мало також знайомство учнів з традиціями колективів, діючими в них соціальними нормами, корпоративною культурою. Професійна інформація тісно пов'язана з професійною пропагандою. Звичайно ж, кожне підприємство, установа, організація намагаються пропагувати серед школярів у першу чергу „свої” професії. Це

одночасно сильна сторона і суттєвий недолік тих систем профінформації, які спираються переважно на зусилля якоїсь однієї організації. Головним же недоліком є те, що кожна організація, підприємство звертає увагу тільки на „свої” професії, а серед них – у першу чергу на ті, які погано комплектуються.

Якщо ж виходити з того, що професійна орієнтація повинна створити максимально сприятливі умови для свідомого вибору кожною молодою людиною такого місця в системі суспільної професійно-трудової діяльності, яке у перспективі може забезпечити найбільш повну реалізацію та збагачення особистого потенціалу, то тут небажаними є як великий розрив між очікуваннями та досягненнями молоді реальною структурою робочих місць, так і будь-які спроби досягти повної адекватності між ними. „У здоровому динамічному соціальному організмі існує якийсь проміжний оптимальний варіант, при якому виключається застійність суспільства та різкий контраст між прагненнями та реальністю” [5, с. 25].

Зусилля повинні спрямовуватися на те, щоб створити найбільш сприятливі умови для свідомого, самостійного вибору учнями такої сфери професійної діяльності, яка дозволяє найбільш ефективно використати особисті здібності та схильності. Тому потрібно кооперувати зусилля з метою створення добре устаткованих регіональних центрів профорієнтації. Про перспективність такого підходу свідчать тенденції в організації профорієнтаційної роботи в розвинених індустріальних країнах. Акцент тут все більше робиться на створення умов для самостійного професійного вибору учнями та їх батьками певного виду трудової діяльності, на забезпечення незалежності, „нейтральності” профорієнтації від тиску специфічних „відомчих” інтересів.

Наприклад, у Канаді діє 70 регіональних „центрів вибору” (у середньому один центр на 60 тис. молоді у віці від 15 до 24 років). Ці заклади, мають автоматизовані системи, відеотехніку, електронні екзаменатори тощо працюють переважно за методом самообслуговування. Зайшовши у „центр вибору”, молода людина може отримати інформацію у вигляді тексту на екрані та короткого фільму про майже 4 тис. професій. Для кожної з них є такі відомості: а) зміст трудових функцій працівників даної професії; б) необхідні особисті якості та вимоги до загальної освіти; в) шляхи професійного зростання та освоєння суміжних професій; г) попит на спеціалістів даної професії на місцевому та загальнонаціональному ринках праці (нинішня оцінка та прогноз на найближчі два роки). Виконавши за допомогою комп’ютера тести на професійну придатність, відвідувачі „центру вибору” може оцінити ступінь відповідності своїх особистих якостей, здібностей та схильностей тим, які вимагаються з певної спеціальності. Як свідчить досвід, великі витрати на автоматизовані „центри вибору” цілком виправдані. Найбільш широкий спектр професій, оптимальна за об’ємом та змістом, доступно викладена інформація, цікаві форми і подачі, висока пропускну спроможність „центр в вибору”, що працюють за методом самообслуговування, підняло професійну орієнтацію на якісно новий рівень [9, с.13 – 14].

Література

1. *Васильев В.В.* Адаптация молодежи на предприятиях черной металлургии. – Днепропетровск: Минчермет УССР, 1985. – 52 с.
2. *Васильев В.В., Куницкий И.С., Мокряк В.Л.* Металлург – профессия почетная. – Днепропетровск: Промінь, 1989. – 148 с.
3. Збірник нормативних та методичних матеріалів з питань професійної орієнтації незайнятого населення та інших категорій громадян. – К.: Державний центр зайнятості, 1997. – 136 с.
4. Изложение учения Сен-Симона. - М.: Изд-во АН СССР, 1961. – 608 с.
5. *Константиновский Д.Л.* Динамика профессиональных ориентаций молодежи Сибири. Опыт социологического исследования. – Новосибирск: Наука. Сиб. отд-ние, 1977. – 174 с.

6. *Морита А.* Сделано в Японии. - М.: Знание, 1991. – 61 с.
7. *Назимов И.Н.* Структура профориентационной деятельности // Социологические исследования профессиональной ориентации молодежи. – М.: ИСИ, 1975. – 124 с.
8. *Найн А.Я.* Адаптация работающей молодежи – важная проблема профессионально-технической педагогики // Сов. педагогика. – 1982. – №11. – С.89 – 91.
9. Профессиональная ориентация, подготовка и оценка персонала: обзорная информация / Сост. *В.И. Яровой.* Под ред. *Г.В. Щекина.* – К.: МАУП, 1995. – 120 с.
10. Система профинформационной работы со старшеклассниками / *Б.А. Федоришин, С.Е. Карпиловская, Р.И. Миттельман* и др.; Под ред. *Б.А. Федоришина.* – 2-е изд-е перераб. и доп. - К.: Рад.школа, 1988. – 176 с.
11. *Федоришин Б.О.* Питання методології професійної орієнтації // Науково-методичне забезпечення діяльності середньої професійної школи / Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Львів. – 11 – 14 травня, 1994. – К., 1994. – 240 с.

УДК37.013.42+796.01

А.Д. Ведмедюк

ЗАЛУЧЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

Анотація. У статті розглядаються актуальні проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності молоді за місцем проживання.

Ключові слова: молодь, соціальний педагог, здоровий спосіб життя, фізкультура, спортивні секції і клуби.

Аннотация. В статье рассматриваются актуальные проблемы подготовки будущих социальных педагогов к организации физкультурно-оздоровительной деятельности молодежи по месту жительства.

Ключевые слова: молодежь, социальный педагог, здоровый образ жизни, физкультура, спортивные секции и клубы.

Annotation. Some relevant problems of preparation of future social masters for organizing of athletic-health activity of youth according to the place of dwelling are observed in this article.

Key words: pedagogics, youth, social master, healthy way of life, physical education, sporting sections and clubs.

Як відомо, першоосною всього є здоров'я. Фізичне й психічне здоров'я розглядається як основа повноцінного розвитку людини. Проблема боротьби за виживання людства особливо загострилася в другій половині ХХ ст., що пов'язано з світовою екологічною кризою. У нашій країні цей процес ускладнюється й соціально – економічними чинниками. Проблема збереження здоров'я дітей набирає характеру не лише медичного, а й педагогічного, і особливо – соціального. Всеукраїнське опитування дітей 10 – 14 років дозволяє виявити тенденцію зростання кількості факторів ризику, які в цілому негативно впливають на стан здоров'я дітей. Це й алкоголь, і відсутність фізичної активності, наркозалежність, паління, психологічний дискомфорт, хронічні захворювання, небезпечний секс, надлишкова вага тощо [5, с.5].

Розповсюдженість різноманітних ризиків для здоров'я в дитячому середовищі неоднакова. Особливу тривогу викликає паління, наркотики, психогенні речовини,